

نوشته شده توسط استاد تکسارپور

پیامد قیام سال 1357 گروه حاجی محمد نسیم در ولسوالی کشم

نمای زیبایی کشم با کوه تکسار و روستاهای فراجانیه، پنجشیریه، سرای، نمازگاه، خشکه دره، دره جیم، کنگورچی، جر شاه بابا ...

به ادامه گذشته

قبلاً گفتیم که در سطح محلی یک تعداد اشخاص مفسد و ابن الوقت بودند که برای روزگزرانی و حفظ جان های کثیف شان دست سعایت به خلقی های محلی میزدند.

چون بعد از قیام حاجی نسیم، دیگر خلقی های محلی متقاعد شده بودند که مرگ شان فرا رسیده و مردم دیگر تحمل این رژیم منفور و مزدور را ندارد. لذا، برای طولانی ساختن حیات ننگین شان در سطح محلی، به گیر و گرفت هائی دست میزنند. آنها کور کورانه و بدون تشخیص دوست و دشمن یک عده کلان های قوم، معلمین، مامورین، و افراد بیکار را که جاسوس های شان لست ترتیب داده بودند، دستگیر نموده، یک عده را خود شان در همان ولسوالی به قتل میرسانند، عده دیگر را بدست دژخیمان ولایت می سپارند، و یک عده معدود را برای سلاخی به کابل میفرستند. پیامد قیام حاجی نسیم را در کابل قبلاً بر شمردیم، که حفیظ الله امین فرصت پیدا میکند، که به بهانه گویا عدم برخورد قاطع وزارت دفاع در قضیه، یعنی بمباردمان نکردن ولسوالی کشم، دگروال عبدالقادرخان را از وظیفه سبکدوش و زندانی نموده، و خودش "ستاره انقلاب ثور!" میگردد.

حفیظ الله امین برادری داشت به نام عبد الله سکرتر، که بر اساس گفته های مردم کندز به حیث سکرتر غلام سرور خان ناشر کار میکرده، و بخاطر خدمات نا مشروعش در مقام "سکرتر" معروف شده بوده است. این عبد

الله "سکرتر" بعد از کودتای کمونستی هرکاره رژیم در حوزه شمال شرق می شود. یک شاهد عینی می گوید، که به زودی بعد از کودتا، این سکرتر در مقام هرکاره رژیم، یا به اصطلاح آمر زون به پروژه بند آبگردان خان آباد آمد و اولین گفته اش این بوده، که: "فتح نور محمد تره کی را برای تان تبریک میگویم!..."

مرحوم میرمحمد صدیق فرهنگ در جلد سوم "افغانستان در پنج قرن اخیر" در مورد امین می نویسد:

«خاصیت بارز دیگر او (امین) قساوت آمیخته با هرزگی بود. مانند ترکی فکر میکرد که می تواند با کشتن عدهء زیاد مردم دیگران را به فرمان برداری وادار سازد، و مانند او در این راه به خطا رفته، مردم را علیه خود برانگیخت. وقتی اعلان کرد که هفته ای یک بار شخصاً به عرایض رسیدگی میکند، یک عده اشخاص به او عریضه دادند، و در بین ایشان زنانی بودند، که شوهران شان دستگیر و مفقود الاثر شده بودند. امین با ایشان به هرزگی صحبت کرده، با ادعای اینکه شوهران شان به پاکستان فرار کرده، پیشنهاد می نمود، که شوهر دیگر بگیرند، و گاه همکاری خود را در این کار به ایشان پیشنهاد می نمود.

با وجود ادعاهای مارکسیستی، در قوم پرستی از هیچ فاشیست دست کم نداشت. برادرش عبد الله امین را که در گذشته در قندز به حیث سکرتر غلام سرور ناشر رئیس شرکت سپین زر کار میکرد، و از بس با مراجعان بد رفتاری می نمود، مردم به جای سکرتر "سگ تر" می نامیدند؛ وی را رئیس سپین زر تعیین و اداره امور تمام ولایات شمال و شمال الشرق کشور را به او سپرد. معروف است که هزاران تن از مردم بدخشان و سایر نقاط به امر این مرد نادان و متعصب، با تخته سنگی در پشت ایشان بسته می شد به رود کوچک و سایر مجاری آب سپرده می شدند. در آخر کار وی تلاش کرد با یک بخش از جوهری که از مردم غصب کرده بود، به ایران فرار کند. اما، در اثنای گریز گرفتار آمده، با پسرش اسد الله امین، که پس از تداوی در شوروی به کابل باز آورده شده بود، اعدام شد». (فرهنگ - میر محمد صدیق، افغانستان در پنج قرن اخیر، چاپ اسماعیلیان، 1380 هـ.ش، صص 163-164).

بزودی بعد از قیام حاجی نسیم مردم یفتل هم که از ظلم کمونیست های محلی به جان آمده بودند، علیه رژیم دست به قیام میزنند. عبد الله خان سکرتر گروهی از جنایت کاران را که به نام "وطن پرستان!" معروف بودند، به یفتل می فرستد، و شعارش این بوده، که "سرشان از من و مالشان از شما!". مردم یفتل بدین ترتیب مجبور می شوند با استفاده از داس و چوب از جان ناموس شان دفاع نمایند، که قصه مقاومت آن مردم را چنین می خوانیم:

مجاهدین یفتل ولایت بدخشان به عنوان شاهد عینی صدها حوادث و عملکرد جنایت کارانه رژیم یکی از این حوادث را چنین بازگو می نمایند:

"جنگ که در تابستان 1358 بین عساکر رژیم و مجاهدین در منطقه سیاه شیخ رخداد، مجاهدین توانستند که تعداد زیادی از فریب خوردگان و دست نشسته گان رژیم را به هلاکت رسانیده و دشمن را به طرف مرکز شان عقب برانند.

ولی شخصی به نام منصور هاشمی معروف به "سگ روسی" در بهای طمع تلخ این شکست، مجاهدین و مردم محلی را که عبارت از دهقانان و مالداران می باشد، دستگیر نموده و 12 نفری درجن بسته و به گلوله می بندد.

"این ناظران اظهار میدارند که در اثر شلیک یک مرمی نفر اول و دوم الی سوم به هلاکت رسیده و باقی زنده می مانند. ولی، این جنایت کار دیوانه زنده و مرده را در گور دسته جمعی زیر خاک می نمود.

بنده، تهیه کننده این نوشتار که در سال 1358 عازم این منطقه شده بودم، مجاهدین مرا به قبرستانی هدایت کردند، که در آنجا گورستان های دسته جمعی به چشم می خورد. یکی از مجاهدین به من گفت، که خال محمد خان معلم در همین گور دسته جمعی مدفون است.

عملکرد رژیم کودتا به یک حادثه و چند حادثه خلاصه نگردیده و در مدت 13 سال گذشته (زمان نوشتن این گزارش) هر لحظه و هر ثانیه هزارها جنایت را در قطعه قطعه، و جب و جب، و بالاخره خانه به خانه مردم مظلوم افغانستان انجام داده اند.

جنایات بشری که در بعضی از کتب مطالعه می شد، انسان را به فکرمی انداخت، مثلاً انداختن انسان از هلیکوپتر توسط فرانسوی ها در افریقا، و یا سوزاندن دسته جمعی مردم، توسط نازی ها در حالی که این گونه جنایات در نزد روسها و رژیم کابل جزا های معمولی به حساب می رفت.

همین منصور "سگ روسی" استاد عبد الشکور مصطفوی را که یکی از اساتید دانشمند و نابغه معروف بود، از سر کلاس درس دستگیر و در هلی کوپتر انداخته و بعد از اوج گیری استاد را در عرض راه در منطقه قره کمر از فاصله بلند به بیرون انداخته که متأسفانه جسد وی هرگز پیدا نشد.

همچنان، بسته کردن دست و پا و به دریا انداختن یکی از جزا هایی بوده که تحت عنوان صرفه جوئی در وقت و مصرف نکردن مرمی صورت میگرفته است.

شاهدان عینی از فیض آباد مرکز ولایت بدخشان می گویند که مهندس شهنه، ملا قربان محمد، پیر حاجی جان، حاجی محمد نظیف، معلم سید حسین و جمعه گل یفتلی و ... را با دست و پا و چشم بسته به دریای کوچک انداخته و جسد بعضی شان در یکی از جنگل ها ده ها کیلومتر در مسیر پائین دریا به نام جنگل وکیل سرور مشاهده شده است.

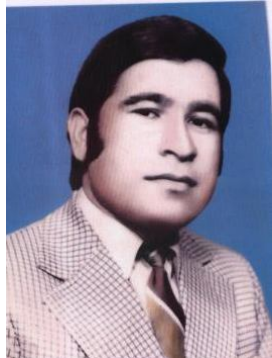

پل خشتی در فیض آباد، هنگام آبخیزی رود کوچکچه.

این پل تاریخی شاهد جنایات بیشماری توسط رژیم خلق-پرچم بوده است

عجیب تر اینکه رژیم به مردمان محل اخطار می نموده است که هرگاه شخص و اشخاصی که این جسد ها را از دریا بدر آورده طبق مراسم دین اسلام دفن نماید، به عین سرنوشت دچار خواهد شد. ("امیر اعتماد دانشیار: جنگ افغانستان و شوروی عامل فرو پاشی جهانی کمونیزم، مرکز انتشارات بهینه، چاپ اول، صص 68- 69).

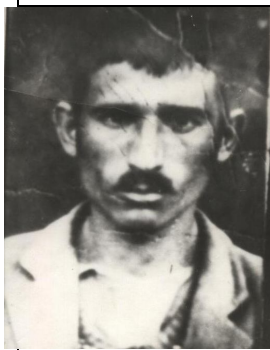
اشخاصیکه توسط دولت مزدور و در اثر سعایت افراد فوق الذکر، بعد از قیام حاجی نسیم در ولسوالی کشم دستگیر شدند:

شماره	اسم	وظیفه	سکونت	ملاحظات	عکس
1	شهید الحاج عبدالقدوس خان	کلان قوم	قریه بلوچ	وکیل کشم در لویه جرگه قانون اساسی سال 1343	
2	شهید مولوی عبد الرحمن	مدرس	قریه بلوچ	داماد حاجی عبدالقدوس خان	
3	شهید محمد سرور بلوچ ولد گدا بای	مامور هوا شناسی	قریه بلوچ		
4	شهید سید محمد عمر فرزند سید احمد دهقان	معلم	قریه تکیه	برادرزاده سید محمد دهقان معروف به آغای دهقان	
5	شهید حکیم الله فرزند محمد شریف	معلم	قریه فراجانی	برادر کاوش	
6	شهید عبد المعروف خان	معلم	قریه فراجانی		
7	شهید معلم جان الدین	معلم	قریه فراجانی		
8	شهید ملا جان	کلان قوم	قریه فراجانی		
9	شهید ارباب محمد مقیم	کلان قوم	قریه فراجانی		
10	شهید ملا محمد سعید	ملا	قریه فراجانی		
11	شهید غلام محی الدین	مامور	قریه فراجانی	تحویدار مکتب	
12	شهید گل احمد خان فرزند عطا محمد	دهقان	قریه پنجشیریها	برادر نور احمد خان عطایی	
13	شهید سید جان آغا ولد سید معصوم آغا	معلم	قریه پنجشیریها		
14	شهید سید قاسم ولد سید معصوم	دهقان	قریه پنجشیریها		

		قریه پنجشیریه	معلم	شهید دادخدا "خسته"	15
		قریه پنجشیریه	متعلم	شهید نورالدین ولد ملا شفاعت خان	16
	برادر وکیل خواجه محمد	قریه نمازگاه	معلم	شهید لطف الله خان	17
	در کابل دستگیر شده بود	قریه نمازگاه	معلم	شهید عبد الشکور "خسپله"	18
	برادر معلم مومن خان	قریه نمازگاه	مامور	شهید محمد حسن	19
			دهقان	شهید گل محمد ولد ارباب	20
			دهقان	شهید حفیظ الله ولد عبد الرسول	21
			معلم	شهید محمد رفیع	22
			دهقان	شهید پیر محمد	23
	برادر سخیداد شهید	قریه نمازگاه	دهقان	شهید کریم داد خان	24
	برادر حاجی نسیم	قریه نمازگاه	دهقان	شهید محمد امین	25
	برادر حاجی نسیم	قریه نمازگاه	دهقان	شهید محمد شریف	26
	برادر زاده حاجی نسیم	قریه نمازگاه	متعلم	شهید محمد عظیم	27
	یازنه حاجی نسیم	قریه نمازگاه	دهقان	شهید گدا محمد	28

		قریه نمازگاه	معلم	شهید عبد المنان ولد حاجی کورنگ	29
				شهید محمود خان مبرم	30
			معلم	شهید عبد القدیم -	31
			معلم	شهید عبد الشکور خان	32
			دهقان	شهید عبد الطیف ولد ارباب	33
	یکی از همکاران حاجی نسیم		مامور	شهید عبدالمطلب	34
		قریه کنگورچی	معلم	شهید ایوب خان	35
		قریه کنگورچی	معلم	شهید عیسی خان	36
		قریه کنگورچی	مامور	شهید عبدالطیف	37
	برادر برات خان	قریه کنگورچی	مامور کادستر	شهید محمد شریف	38
	سرطیب مرکز صحی کشم	قریه درة جیم	داکتر	شهید داکتر محبوب	39

	در انکشاف دهات کشم	قریه میانشهر	مامور	شهید عبدالواحد جولان	40
	وکیل لویه جرگه سردار داوود خان	قریه گندم قولی ها	تاجر	شهید برکات احمد فرزند حاجی مقصوم	41
	فرزند وکیل حسین بیک	قریه نیم دسته	کلان قوم	شهید حیدربیک	42
	فرزند حیدربیک و پدر داکتر نیلوفر نماینده ولسی جرگه	قریه نیم دسته	معلم	شهید ابراهیم بیک	43
				شهید نور محمد ولد ارباب روزی	44
			دهقان	شهید پهلوان رحمت بیک ولد چیلک سرائی	45
		قریه شیدا		شهید حفیظ الله	46
	مامور هواشناسی کشم	از یفتل؟	مامور	شهید مظهر الدین	47
	صنف 12	قریه نمازگاه	متعلم	شهید بسم الله فرزند محمد رسول	

					48
		نمازگاه		شهید طلب بای	49
		نمازگاه		شهید محمد محسن فرزند عظامحمد	50
					51
					52

یک مطلبی که در مورد این وسایر جدول ها قابل تذکر است، اینکه تعداد شهید شدگان فقط اینها نیستند و تقاضای ما از همه وارثین شهدای معظم و سایر هموطنان اینست که در تکمیل آن ما را یاری فرمایند.

نکته دوم اینکه از کتاب های فوق الذکر من فقط شهدای بدخشان و در یکی دو مورد شهدای تخار را ذکر کرده ام؛ درحالیکه لست شهدای هموطن خیلی ها طویل اند.

قسمی که در فوق دیده می شود، به تعداد چند نفر از لست کم است، که در این مدت طولانی از خاطره ها فراموش شده اند. ما لست را بدون در نظر داشت موضع سیاسی دستگیر شده گان ترتیب نموده ایم. اما در عمل همه شان در نتیجه نیت شوم خلقی ها دستگیر شده اند. هریک از دوستان و وطنداران که در تکمیل و تصحیح لست همکاری نمایند، و نیز عکس این شهدا را ارسال فرمایند دین ملی و ایمانی اش را انجام داده اند. خدا(ج) همه شهدا را بیامرزد و دشمنان شان را بیشتر خوار و زبون سازد.

لست یک عده از شهدای منسوبین مجاهدین، به نقل از کتاب "جنگ افغانستان و شوروی عامل فروپاشی جهانی کمونیسم":

شهید محمد اسماعیل پاسخ هاشمی ساکن بدخشان، این شخص ممکن همان رفیق خاص مرحوم داکتر محمد عمر بوده باشد. این شخص یکی از سه ضلع مثلث عمر-آریانپور-اسماعیل بود. نامبرده به احتمال قوی از ولسوالی شغنان و دارای مذهب اسماعیلی بوده است.

شهید ملا صفر محمد ساکن درواز بدخشان،

شهید انجنیر صفر محمد شیون، محصل، ساکن بدخشان،

شهید انجنیر عبد الحی ساکن بدخشان: این شخص شاید همان مرحوم عبد الحی فرزند مولوی طالب از وختی کشم باشد، که در ایام تدویر لویه جرگه کذایی داوود، از لیلیه پلی تخنیک به جرم فعالیت سیاسی دستگیر و سر نوشتش به دست کمونیست ها کشید، تا بلاخره بدست این ملعونین جام شهادت نوشید؛

شهید مولوی عیدی محمد "ساجد" - محصل شرعیات - ساکن بدخشان ؛

شهید سراج الدین معلم - ساکن بدخشان؛

شهید صلاح الدین معلم - ساکن بدخشان: این شخص شاید فرزند محمد نبی از دره جیم کشم باشد.

شهید غیاث الدین زاهد محصل طب ساکن بدخشان؛

شهید محمد امان محصل طب ساکن بدخشان؛

شهید دولت حسین - معلم - ساکن بدخشان؛

شهید مجیب الرحمن معلم ساکن بدخشان؛

شهید داد خدا "خسته" معلم ساکن بدخشان؛

شهید سید حسین - معلم - ساکن بدخشان؛

شهید بهاولحق سرشار - معلم - ساکن بدخشان؛

شهید عبد المعروف - معلم - ساکن بدخشان؛

شهید عبد الله - معلم - ساکن بدخشان؛

شهید محمد اکبر - معلم - ساکن بدخشان؛

شهید جمعه گل - متعلم - ساکن بدخشان؛
شهید علام محی الدین - متعلم - ساکن بدخشان؛
شهید مولوی انعام الله - مدرس - ساکن بدخشان؛
شهید زمان الدین - ساکن بدخشان؛
شهید نور الدین - متعلم - ساکن بدخشان؛
شهید پیر حاجی جان - روحانی - ساکن بدخشان؛
شهید مولوی قربان محمد - روحانی - ساکن بدخشان؛
شهید هادی - محصل - ساکن بدخشان؛
شهید عبد الله قهرمان - محصل - ساکن بدخشان؛
شهید عبد العظیم فیاض - محصل علوم - ساکن تالقان؛
شهید سید عبد الله - معلم - ساکن تالقان؛
شهید نصرالله - محصل - ساکن تالقان؛
شهید الحاج عبد القدوس ساکن بدخشان.

مرحوم میر محمد صدیق فرهنگ در همان اثر پیش گفته، تحت عنوان: فهرست یک تعداد از زندانیان پل چرخی در دوره تره کی - امین، از ظابط اسرار الله بدخشی، جمشید خان - چاه آبی، یاد نموده، و در بخش اعدام شده گان و مفقود شده گان در کابل از زنده یاد محمد طاهر بدخشی و شهید حیدر بیک از کشم بدخشان با سی و پنج تن از اقوامش یاد نموده است. طوری که دیده می شود، یک عده از دستگیر شده گان لست بالا به کابل رسیده بودند، ولی یک عده دیگر شاید در دشت خمچان و یا هم جای های دیگر و به ذرایع مختلف به قتل رسیده باشند، که دریای کوکچه، دشت قُرغ و دشت های میان فیض آباد - کابل، دشت های پولیگون (پل چرخی) کابل و غیره نقاط با خون این شهدا گلگون است. خدای (ج) مغفرت شان کند.

یاد آوری می‌گردد، که عکس های عده ای از این شهدای والامقام اخیراً بدست آمده و زینت افزای این بخش می‌گردد. منتظر ارسال عکس های سایر شهدای مرحوم مغفور هستیم. لطفاً به آدرس زیر می توانید که عکس و مطالب خود را

lajward@ukr.net

که در تکمیل لست کمک نماید، بفرستید. ادامه دارد...